

Judecătoria Edineț, Sediul Central (Edinet)
Edineț | str. Ștefan Vodă 1
Tel.: (246) 2-27-74; E-mail: jed@justice.md

Scrisoare de expediere a actului judecătoresc

5188
Data 14-03-26

Nr. Dosar: 2-25130972-28-2i-11092025

	Curtea Constituțională	Adresa Mun. Chișinău, str. Al. Lăpușneanu 28
--	-------------------------------	--

Prin prezenta, *Judecătoria Edineț, Sediul Central (Edinet)*, Vă expediază conform competenței spre examinare sesizarea privind excepția de neconstituționalitate al art. 28 alin. (2) din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012 copia încheierii din 05.03.2026 pe cauza civilă, nr. 2-25130972-28-2i-11092025, Contestația depusă de RUSSU VICTORIA vs. Rusu Savveli împotriva includerii creanței în tabelul definitiv al creanțelor.

Atenție! Presentul document conține date cu caracter personal. Distribuirea, prelucrarea și utilizarea acestora contrar prevederilor Legii nr.133 din 08 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal constituie o faptă sancționabilă în conformitate cu normele legale aplicabile.

Anexă: copia încheierii pe 03 file. Cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Judecător: Natalia Bobu

Executor: Cristina ALBU

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție
a prevederilor art. 144 alin. (1) din legea insolvenței
în sensul omisiunii legislative de a reglementa concret care anume tip de creditor are dreptul să formuleze
contestații cu privire la creanțele și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral sau parțial de
administratorul insolvenței/lichidator în tabelul definitiv

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică****1. Denumirea:**

Savvelii RUSSU

2. Sediul (va fi anonimizată):**3. Telefon, e-mail (vor fi anonimizate):****4. Reprezentant (dacă este cazul):**

N/A

5. Adresa reprezentantului (va fi anonimizată)

N/A

6. Telefonul și e-mail reprezentantului (vor fi anonimizate)

N/A

A.3. Instanța de judecată**1. Denumirea instanței de judecată/sediu**

Judecătoria Edineț, sediul Central

2. Judecător/complet de judecată

Natalia BOBU

4. Adresa instanței de judecată

mun. Edineț, str. Ștefan Vodă nr. 1, Republica Moldova

5. Telefonul și e-mail instanței de judecată

Tel: 0(246)2 -27-74

e-mail: jed@justice.md

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun²

La 21 noiembrie 2024, creditorul Segiu DIMITRIU a înaintat cererea introductivă privind constatarea insolvabilității și intentarea procesului de insolvabilitate față de Societatea cu Răspundere Limitată GIROSOL - AGRO, cod fiscal 1005600034296.

Prin încheierea Judecătorei Edineț (sediul Central) nr. 2i-68/2024 din 28 noiembrie 2024:

- s-a admis spre examinare cererea introductivă depusă de creditorul Sergiu DIMITRIU împotriva S.R.L. GIROSOL - AGRO cu numărul de identificare de stat și codul fiscal 1005600034296, cu sediul: Republica Moldova, str. Gării, 3, or. Cupcini, Raionul Edineț, MD4626 privind intentarea procesului de insolvabilitate;
- s-a instituit perioada de observație, începând cu data adoptării prezentei încheieri și s-a obligă debitorul ca în perioada de observație deciziile privind gestionarea patrimoniului să fie luate doar cu acordul prealabil al administratorului provizoriu;
- s-a numit în calitate de administrator provizoriu pe perioada de observație a debitorului S.R.L. GIROSOL - AGRO, administratorul autorizat Cergă Mihail, deținător al autorizației nr.67 din 14 ianuarie 2015 cu atribuțiile și drepturile prevăzute de art. 66 din Legea Insolvabilității,
- s-a aplicat sechestrul pe toate bunurile debitorului S.R.L. GIROSOL - AGRO, conturile bancare și corespondența comercială;
- s-a aplicat interdicția de înstrăinare de către debitor a bunurilor sale;
- s-au suspendat actele de executare intentate față de S.R.L. GIROSOL - AGRO, urmărirea individuală ale creditorilor, precum și curgerea prescripției dreptului de a cere executarea silită a creanțelor acestora, contra debitorului;
- s-a dispus transmiterea spre păstrarea administratorului provizoriu bunurile ce aparțin cu drept de proprietate debitorului S.R.L. GIROSOL - AGRO ce se află în posesia debitorului precum și la terți;
- s-a obligat administratorul provizoriu să prezinte până la data examinării cauzei un raport cu privire la executarea măsurilor de asigurare, să verifice existența temeiurilor de intentare a procedurii de insolvabilitate față de debitor, mărimea și componența masei debitoriale, oportunitatea și posibilitatea continuării activității economice a debitorului în perioada de derulare a procesului de insolvabilitate;
- s-a obligat administratorul provizoriu să notifice imediat, în cel mult 10 zile lucrătoare de după desemnare, despre aplicarea măsurilor de asigurare în toate registrele publice, inclusiv în registrul de stat al întreprinderilor, în registrul bunurilor imobile și în alte registre în care se înscriu gajul, băncile, organele cadastrale teritoriale, autoritățile vamale, oficiile poștale, pentru a sista orice operațiune cu bunurile acestuia, cerându-le lor să-i predea corespondența debitorului și orice alte comunicări sosite pe adresa lui, precum și tuturor creditorilor din evidența contabilă pentru înaintarea creanțelor certe și exigibile asupra patrimoniului debitorului și prezentarea unei referințe asupra cererii introductive.

Prin hotărârea Judecătorei Edineț (sediul Central) nr. 2i-68/2024 din 18 iulie 2025:

- s-a admis cererea introductivă depusă de creditorul Dimitriu Sergiu și cererea de alăturare depusă de creditorul SRL RUSAGRO - PRIM privind intentarea procesului de insolvabilitate față de debitorul SRL GIROSOL - AGRO, cod fiscal 1005600034296;
- s-a constatat insolvabilitatea debitorului și s-a intentat procesul de insolvabilitate față de S.R.L. GIROSOL - AGRO, cod fiscal 1005600034296 cu sediul: Republica Moldova, str. Gării, 3, or. Cupcini, Raionul Edineț, MD4626;
- s-a desemnat în calitate de administrator al insolvabilității SRL GIROSOL - AGRO, cod fiscal 1005600034296, Victor MAGNET, deținătoarea autorizației nr. 149 din 19.01.2015;
- s-a stabilit ședința de validare a creanțelor pentru data de 16.09.2025, ora 15:00 în incinta Judecătorei Edineț (sediul Central).

Prin încheierea Judecătorei Edineț (sediul Central) nr. 2i-68/2024 din 28 noiembrie 2024 s-a desemnat în calitate de reprezentant al debitorului întreprinderii SRL GIROSOL - AGRO, cod fiscal 1005600034296, dl Oleg ZABICA, IDNP:

Administratorul insolvabilității a depus la dosarul cauzei tabelul definitiv al creanțelor împotriva patrimoniului debitorului SRL GIROSOL - AGRO, cod fiscal 1005600034296.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecății instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

Savvelii RUSSU, prin cererea de validare a creanței a solicitat, admiterea și validarea creanței sale față de S.R.L. „GIROSOL - AGRO” în sumă de 393,764.10 MDL, ce reprezintă datoria de bază în temeiul contractelor de arendă.

Conform tabelului definitiv al creanțelor, Savvelii RUSSU, a fost admis și validat cu creanța sa față de S.R.L. „GIROSOL - AGRO” în sumă de 393,764.10 MDL, ce reprezintă datoria de bază în temeiul contractelor de arendă.

Totodată, Russu Victoria, în calitate de fondator, a înaintat creanțe față de patrimoniul debitorului în sumă totală de 81.903.780,00 lei, dintre care: 68.603.780 lei – pretinsa valoare a părții sociale (echivalentul cotei de 70%), invocată ca efect al excluderii din calitatea de asociat, pretins a produce efecte ex lege în temeiul hotărârii Judecătorei Edineț, sediul Central, din 12.05.2025; 13.300.000 lei – pretinse dividende, reprezentând 70% din profitul net de 19.000.000 lei, aprobat prin Hotărârea Adunării generale extraordinare a asociaților S.R.L. „Girosol-Agro” din 15.11.2024, prin care s-a decis distribuirea profitului net în tranșe, conform graficului: 4.000.000 lei (februarie–martie 2025), 6.000.000 lei (noiembrie–decembrie 2025), 6.000.000 lei (februarie–martie 2026) și 3.000.000 lei (noiembrie–decembrie 2026).

Conform aceluiași tabel definitiv al creanțelor, creanța declarată de Russu Victoria nu a fost admisă de administratorul insolvenței/lichidator, fiind reflectată cu 0 lei.

În același timp, Russu Victoria a înaintat și o contestație distinctă împotriva tabelului definitiv al creanțelor, vizând admiterea și includerea creanței creditorului Savvelii RUSSU în sumă de 393,764.10 MDL.

Prin urmare, în prezent, pe rolul instanței de insolvență se află spre examinare:

- (i) contestația lui Russu Victoria împotriva tabelului definitiv al creanțelor, în partea neadmiterii creanței de 81.903.780,00 lei;
- (ii) contestația lui Russu Victoria împotriva tabelului definitiv al creanțelor, în partea admiterii și includerii creanței lui Savvelii RUSSU în sumă de 393,764.10 MDL (creanță chirografară de rangul V).

Conform art. 144 alin. (1) din legea insolvenței, debitorul și creditorii pot să formuleze contestații cu privire la creanțele și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral sau parțial de administratorul insolvenței/lichidator în tabelul definitiv.

Conform art. 144 alin. (5) din legea insolvenței, până la judecarea irevocabilă a contestației, instanța de insolvență va putea declara, prin încheiere motivată, creanța ca fiind admisă parțial sau integral cu statut provizoriu la masa credală, cu dreptul de a participa și de a vota la adunarea creditorilor, de a înainta și a retrage candidatura administratorului insolvenței/lichidatorului, dar fără dreptul de a participa la distribuirile de sume și de a se realiza împotriva debitorului sau a membrilor ori asociaților acestuia. Admiterea ulterioară a contestației și/sau radierea creanței trecute în tabel cu titlu provizoriu nu pot servi temei legal pentru anularea hotărârilor adoptate de adunarea creditorilor cu participarea acestuia sau pentru revocarea candidaturii administra-torului insolvenței/lichidatorului.

C. Obiectul sesizării³

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 144 alin. (1) din legea insolvenței, conform căruia,

(1) Debitorul și creditorii pot să formuleze contestații cu privire la creanțele și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral sau parțial de administratorul insolvenței/lichidator în tabelul definitiv,

în partea ce ține de **omisiunea legislativă**, de a reglementa **dacă** un creditor „potențial” – adică persoana care a înaintat propria creanță față de patrimoniul debitorului, însă a cărei creanță **nu a fost admisă și nu a fost inclusă** de administratorul insolvenței/lichidator în tabelul creanțelor – **are sau nu** calitate procesuală și dreptul de a **contesta** creanțele altor creditori, ale căror creanțe declarate față de patrimoniul debitorului au fost **admise total și/sau parțial** de administratorul insolvenței/lichidator și înscrise în tabel.

În jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă constituie obiect de examinare al Curții Constituționale dacă prin aceasta este afectat un drept constituțional fundamental (a se vedea, în acest sens, HCC nr. 19 din 3 iulie 2018, §59).

Prezenta excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2) din 09.02.2016.

Verificarea constituționalității legilor tine de competența Curții Constituționale potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. LEGISLAȚIE PERTINENTĂ**1. Prevederi relevante ale Constituției****Articolul 1****Statul Republica Moldova**

- (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.

Articolul 4**Drepturile și libertățile omului**

- (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Articolul 20 Accesul liber la justiție

- (1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.
(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23**Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle**

- (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26 Dreptul la apărare

- (1) Dreptul la apărare este garantat
(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Articolul 54**Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți**

- (1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.
(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.
(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

2. Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului**Preambul**

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei... Hotărâte, în calitatea lor de guverne ale statelor europene animate de același spirit și având un patrimoniu comun de idealuri și de tradiții politice, de respect al libertății și de preeminență a dreptului, să ia primele măsuri pentru garantarea colectivă a anumitor drepturi enunțate în Declarația Universală

ARTICOLUL 1 Obligația de a respecta drepturile omului înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.

Articolul 6**Dreptul la un proces echitabil**

1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

3. Prevederi relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului**Articolul 8**

Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin Constituție sau lege.

4. Prevederi relevante din Codul de procedură civilă

Articolul 2

Legislația procedurală civilă

- (1) Procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod.*

Articolul 5

Accesul liber la justiție

- (1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.
- (2) Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

Articolul 6

Modalitățile de apărare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime

Instanța judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime prin somare la executarea unor obligații, prin declararea existenței sau inexistenței unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalități, prevăzute de lege.

Articolul 12

Soluționarea cauzelor civile în temeiul legislației Republicii Moldova

- (1) Instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri.
- (2) Dacă, la judecarea cauzei civile, se constată că o lege sau un alt act normativ nu corespunde unei legi sau unui alt act normativ cu o putere juridică superioară, instanța aplică normele legii sau ale altui act normativ care are putere juridică superioară.
- (3) În cazul inexistenței normei de drept care să reglementeze raportul litigios, instanța judecătorească aplică norma de drept care reglementează raporturi similare (analogia legii), iar în lipsa unei astfel de norme, se conduce de principiile de drept și de sensul legislației în vigoare (analogia dreptului). Nu se admite aplicarea prin analogie a normei de drept care derogă de la dispozițiile generale, restrânge drepturi sau stabilește sancțiuni suplimentare.
- (4) **Dacă în tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sunt stabilite alte reglementări decât cele prevăzute de legislația internă, instanța, la judecarea cauzei, aplică reglementările tratatului internațional.**

Articolul 14

Actele judecătorești de dispoziție

- (1) La judecarea cauzelor civile în primă instanță, actele judiciare se emit în formă de hotărâre, încheiere și ordonanță.
- (2) În formă de hotărâre se emite dispoziția primei instanțe prin care se soluționează fondul cauzei.
- (3) **În formă de încheiere se emite dispoziția primei instanțe prin care nu se soluționează fondul cauzei.**
- (4) Ordonanța judecătorească se emite la examinarea în primă instanță a cauzelor specificate la art.345.
- (5) Dispoziția judecătorească prin care se soluționează fondul apelului și recursului se emite în formă de decizie, iar la soluționarea problemelor prin care nu se rezolvă fondul apelului și recursului, dispoziția se emite în formă de încheiere.

Articolul 15

Folosirea căilor de atac

Participanții la proces și alte persoane interesate ale căror drepturi, libertăți ori interese legitime au fost încălcate printr-un act judiciar pot exercita căile de atac împotriva acestuia în condițiile legii.

Articolul 19

Înfăptuirea justiției numai în instanță judecătorească

- (1) În cauzele civile, justiția se îndeplinește potrivit reglementărilor legislației procedurale civile și numai de către instanțele judecătorești și de judecătorii ei, numiți în funcție în modul stabilit de lege.

Articolul 27

Disponibilitatea în drepturi a participanților la proces

- (1) Disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Articolul 118

Obligația probațiunii în judecată

- (1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temelie al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.
- (3) Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

5. Prevederi relevante ale legii insolvențității

Articolul 1

Scopul și domeniul de reglementare

- (4) Procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

Articolul 4

Participanții la procesul de insolvență

- (1) Participanți la procesul de insolvență sunt: administratorul provizoriu, administratorul insolvențității, lichidatorul, creditorii, adunarea creditorilor, comitetul creditorilor, debitorul sau, după caz, reprezentantul debitorului, alte organe și persoane stabilite în prezenta lege.

Articolul 5

Competența instanței de judecată

- 5) Principalele competențe ale instanței de insolvență în cadrul prezentei legi sunt:
- a) pronunțarea motivată a hotărârii de intentare a procesului de insolvență și, după caz, de intrare în insolvență atât prin procedura falimentului, cât și prin procedura de restructurare a debitorului;
 - b) examinarea obiecțiilor debitorului împotriva cererii introductive a creditorilor și judecarea obiecțiilor creditorilor împotriva intentării procedurii;
 - c) desemnarea administratorului provizoriu și fixarea remunerației lui, desemnarea administratorului insolvențității sau, după caz, a lichidatorului care va administra procedura până la confirmarea ori, după caz, până la înlocuirea sa de către adunarea creditorilor, precum și stabilirea atribuțiilor lui pentru această perioadă;
 - d) destituirea sau acceptarea cererii de demisie a administratorului insolvențității/lichidatorului;
 - e) ridicarea dreptului debitorului de a își mai conduce activitatea;
 - f) tragerea la răspundere a membrilor organelor de conducere care au contribuit la insolvența debitorului, precum și sesizarea organelor de urmărire penală în legătură cu faptele reprobabile săvârșite de aceștia;
 - g) judecarea acțiunilor introduse de administratorul insolvențității/lichidator privind nulitatea actelor juridice încheiate de către debitor anterior intentării procesului;
 - h) soluționarea contestațiilor debitorului, ale comitetului creditorilor ori ale oricărei persoane interesate împotriva măsurilor luate de administratorul provizoriu, de administratorul insolvențității/lichidator;
 - i) confirmarea planului procedurii de restructurare sau, după caz, de lichidare după votarea lui de către creditorii;
 - j) soluționarea cererii depuse de administratorul insolvențității sau de comitetul creditorilor privind încetarea procedurii de restructurare și intrarea în faliment;
 - k) examinarea raportului administratorului provizoriu, cel al administratorului insolvențității/lichidatorului;
 - l) anularea hotărârii adunării creditorilor și a comitetului creditorilor;

- m) ridicarea sechestrelor de pe patrimoniul debitorului și anularea altor măsuri de asigurare sau de limitare a debitorului, administratorului insolvabilității și/sau a lichidatorului în dreptul de administrare și de valorificare a masei debitoare, aplicate de alte instanțe de judecată sau de organele abilitate în acest sens;
- n) pronunțarea hotărârii de încetare a procesului;
- o) alte competențe stabilite de prezenta lege și de Codul de procedură civilă.

Articolul 140.

Termenele de înaintare a creanțelor

- (1) Dacă are o creanță față de debitor născută anterior datei deschiderii procedurii, creditorul înaintează în scris creanța, indiferent de tipul ei, printr-o cerere de admitere a creanțelor adresată instanței de judecată care examinează cauza de insolvabilitate a debitorului. Cererile de admitere a creanțelor se consemnează într-un registru, care se păstrează în instanță.
- (2) Cererea de admitere a creanței se depune în termenul stabilit în hotărârea de deschidere a procedurii sau în termenul indicat în notificarea administratorului provizoriu. Termenul-limită pentru creditorii privind înregistrarea cererii de admitere a creanțelor în vederea întocmirii tabelului preliminar este de 30 de zile, iar pentru întocmirea tabelului definitiv, de 45 de zile de la data intrării în procedură. Excepție fac obligațiile fiscale al căror termen este de 90 de zile de la data intrării în procedură
- (3) Cererea de admitere a creanței trebuie făcută chiar dacă aceasta nu este stabilită printr-un titlu. Creanțele neconfirmate prin cerere de admitere a creanței nu se includ în tabelul definitiv al creanțelor și nu se satisfac conform procedurii stabilite de prezenta lege.
- (4) Creanțele incluse în tabelul preliminar în baza cererilor scrise ale creditorilor nu se cer confirmate repetat prin cerere de admitere la includerea lor în tabelul definitiv. Creanțele incluse în tabelul preliminar cu titlu provizoriu fără drept de vot, în baza datelor din evidența contabilă a debitorului, și nesuținute ulterior în termen de către creditor prin cerere de admitere a creanței nu se includ în tabelul definitiv al creanțelor și se consideră nevalidate.

Articolul 141.

Statutul juridic al cererii de admitere a creanțelor

- (1) Cererea de admitere a creanțelor are același regim juridic ca și cererea de chemare în judecată, cu excepțiile stabilite la art. 19.
- (2) Cererea va cuprinde: numele/denumirea creditorului, domiciliul/sediul, suma datorată, temeiul creanțelor, precum și mențiuni cu privire la eventualele drepturi de preferință sau garanții.
- (3) La cerere se anexează documentele justificative din care izvorăsc creanțele și actele de constituire de garanții.

Articolul 142.

Verificarea creanțelor

- (1) Creanțele se supun procedurii de verificare, prevăzută de prezenta lege, de către administratorul provizoriu sau administratorul insolvabilității, sau de lichidator, cu excepția creanțelor constatate prin titluri executorii.
- (2) Nu se supun procedurii de verificare creanțele bugetare rezultând dintr-un document executoriu.

Articolul 143

Tabelele creanțelor

- (5) La expirarea termenului de verificare, administratorul/lichidatorul depune imediat tabelul definitiv în instanța de judecată care examinează cazul de insolvabilitate a debitorului. Creditorii și debitorul au acces la tabelul creanțelor și pot face contestații față de creanțele admise de administrator/lichidator în tabel, precum și asupra celor înlăturate.

Articolul 144

Creanțele contestate

(1) Debitorul și creditorii pot să formuleze contestații cu privire la creanțele și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral sau parțial de administratorul insolvenței/lichidatorul în tabelul definitiv.

(2) Contestațiile se depun la instanța de insolvență în termenul prevăzut la art. 143 alin. (6). Contestațiile înaintate după acest termen se declară tardive și se restituie fără a fi examinate.

(3) Instanța de insolvență soluționează contestațiile în ședință de validare sau în cadrul unei alte ședințe speciale, cu citarea contestatorului, a creditorului care deține creanța contestată, dacă acesta nu este chiar contestatorul, a administratorului insolvenței/lichidatorului și a oricărei alte părți interesate, după caz.

(4) Dacă la examinarea contestației se constată existența unui litigiu de drept, instanța de insolvență admite contestația printr-o încheiere motivată, care poate fi atacată cu recurs de către creditorul a cărui creanță nu a fost validată. În acest caz, creanța se radiază din tabel, iar creditorul a cărui creanță nu a fost validată este în drept să intenteze proces separat de confirmare a creanței sau de preluare a procesului pendinte. Creanțele față de care au fost admise contestațiile se iau în calcul la elaborarea planului de distribuție intermediară prin rezervarea lor din masa debitoare, în condițiile stabilite la art. 152.

E. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

A. Pretinsa încălcare a art. 1 alin. (3), 20, 26 din Constituție

Unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept, reiterat constant în jurisprudența Curții Constituționale și care se desprinde din spiritul articolului 1 alin. (3) din Constituție îl constituie principiul legalității.

Atât instanța de contencios constituțional națională cât și Curtea Europeană, care constituie o instanță constituțională la nivelul întregii Europe, au statuat în jurisprudență că: „noțiunea de „lege” implică respectarea cerințelor calitative, îndeosebi cele privind accesibilitatea, claritatea și previzibilitatea”.

Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor (HCC 13/2015, par. 108).

Curtea menționează că dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, prevăzut de articolul 23 din Constituție, implică adoptarea de către legislator a unor reguli procedurale clare, în care să se prescrie cu precizie condițiile și termenele în care justițiabilii își pot exercita drepturile. Legea trebuie să respecte standardul calității.

În acest sens, Curtea reține că, pentru a corespunde celor trei criterii de calitate (accesibilitatea, previzibilitatea și claritatea), norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei într-o anumită situație, persoana poate pretinde în mod justificat că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o asemenea interpretare, norma care nu corespunde criteriilor clarității este contrară articolului 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

În acest context, Curtea reține că conținutul actului normativ trebuie să-l permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, claritatea și previzibilitatea fiind elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme.

Curtea Europeană în jurisprudența sa a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind o serie de repere, pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru respectarea acestor exigențe.

Astfel, Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. În special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (cauza *Amann vs. Elveția*, hotărârea din 16 februarie 2000, §56). Testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (cauza *Silver și alții v. Regatul Unit*, hotărârea din 25 martie 1983, §80).

În acest sens, în Hotărârea nr. 26 din 27 septembrie 2016, Curtea a reținut că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. De asemenea, textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile.

Astfel, Curtea subliniază că legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelisme legislative, ce generează incertitudine și insecuritate juridică. Or, în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative.

Examinând prevederea legală al cărei control de constituționalitate se solicită în raport cu celelalte reglementări existente, observăm că aceasta nu corespunde exigențelor de previzibilitate și claritate, fiind vagă în ansamblu.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

Or, în contextul normei contestate, problema nu este „cine are dreptate” pe fondul creanței, ci cine are voie să intre în arenă. Iar aici legiuitorul a lăsat o breșă care, într-un stat de drept, nu este tolerabilă: art. 144 alin. (1) din Legea insolvenței atribuie dreptul de a formula contestații „debitorului și creditorilor”, însă nu clarifică dacă intră în această categorie și persoana care a înaintat o creanță, dar a cărei creanță nu a fost admisă și nu a fost inclusă în tabel de către administratorul insolvenței/lichidator, deci un „creditor potențial”.

Textul legal spune, în esență, că „debitorul și creditorii pot să formuleze contestații cu privire la creanțe și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral ori parțial de administrator/lichidator în tabelul definitiv”.

Dar tocmai aici se rupe logica: dacă „creditor” înseamnă doar creditor validat, atunci dreptul de a contesta devine, pentru creditorul respins, un drept care poate fi exercitat abia după ce își câștigă propria contestație - adică prea târziu pentru a preveni consolidarea unor creanțe concurente, eventual fictive, preferențiale sau supraevaluate. Dacă, dimpotrivă, „creditor” include și creditorul cu creanță declarată, dar neadmisă, atunci lipsa clarificării lasă spațiu pentru practici divergente și arbitrariu.

Această omisiune lovește direct în art. 1 alin. (3) din Constituție – stat de drept, în care demnitatea, drepturile și libertățile, dreptatea sunt valori supreme garantate. Statul de drept nu este un slogan; el presupune securitate juridică și previzibilitatea regulilor de acces la justiție: când legea îți condiționează „intrarea” în proces de o etichetă („creditor”), dar nu spune dacă o ai sau nu în situația ta exactă, statul de drept se transformă într-o loterie procedurală.

În materia insolvenței - procedură colectivă, concurențială, cu efecte ireversibile - o asemenea loterie produce nu doar disconfort teoretic, ci pierderi concrete: distribuiri, ranguri, consolidări de tabel, drepturi de vot, raporturi de putere în adunarea creditorilor. Aici, „tăcerea” legii nu este neutră; ea decide, în fapt, cine poate combate fraudele și cine este redus la tăcere.

Mai mult, omisiunea are incidență frontală asupra art. 20 din Constituție: orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor împotriva actelor care îi violează drepturile și interesele legitime, iar nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție. Când însă dreptul de a contesta creanțele altora este rezervat „creditorilor”, iar statutul de creditor al celui respins este tratat ca inexistent până la validare, accesul la justiție este îngreunat prin efect, chiar dacă nu printr-o interdicție expresă.

Curtea însăși a subliniat în jurisprudență că formularea „împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele legitime” presupune demonstrarea unui interes legitim pentru a contesta, și că, în arhitectura Legii insolvenței, dreptul de a contesta creanțele neadmise sau admise și trecute (integral/parțial) în tabelul definitiv aparține „debitorului și creditorilor”. Dar exact această delimitare devine toxică atunci când „creditorul” este definit procedural într-un mod care poate exclude, temporar sau definitiv, pe cel care are interesul cel mai direct să curețe masa credală: persoana care a intrat în procedură, a declarat o creanță, a fost respinsă și se află în litigiu pe propria creanță.

În același timp, este afectat art. 26 din Constituție – dreptul la apărare este garantat; fiecare are dreptul să reacționeze, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. A „reacționa” în insolvență nu înseamnă a ține discursuri, ci a putea utiliza pârgurile procesuale indispensabile: contestația. Dacă „creditorul potențial” nu poate ataca creanțele altora, el este lăsat să se apere cu o singură mână: să-și apere propria creanță, în timp ce masa credală se umflă, se rearanjează și se consolidează împotriva lui. În practică, asta este o amputare a apărării, nu o simplă opțiune legislativă.

Ratio decidendi, este cristalizat în Decizia Curții Constituționale nr. 69 din 19 iunie 2018: simpla existență a unui drept de creanță și depunerea cererii nu duc la apariția calității procesuale de creditor; această calitate și drepturile ce decurg din ea apar numai după confirmarea (validarea) creanței, iar admiterea spre examinare a cererii introductive nu este o soluție pe fond.

Această teză, aplicată mecanic, produce însă un efect colateral neconstituțional în contextul art. 144 alin. (1): dacă numai creditorul „validat” este creditor, atunci, până la validare, nimeni nu ar fi creditor cu drepturi, deși procedura însăși funcționează prin acte ale creditorilor (contestații, obiecții, participare).

Mai grav, dacă se admite că un creditor respins „*nu există*” procesual până își câștigă contestația, rezultă absurdul: el ar fi obligat să accepte, în tăcere, consolidarea tabelului altora, deși acele creanțe îi afectează direct șansele, rangul, distribuția și chiar posibilitatea reală de a-și vedea creanța satisfăcută.

Prin urmare, sesizarea vizează un **conflict normativ generat de omisiune**: (i) Curtea afirmă corect exigența validării pentru plenitudinea calității procesuale, (ii) legea, totuși, conferă dreptul de contestație „debitorului și creditorilor” în faza în care tocmai se decide validarea creanțelor, dar (iii) nu precizează dacă persoana cu creanță declarată și respinsă (aflată în litigiu pe propria creanță) intră în categoria „creditorilor” pentru a contesta creanțele concurente. Această neclaritate nu este un detaliu; ea mută balanța procedurală și poate transforma insolabilitatea într-o procedură capturată de creditorii deja „acceptați” de administrator/lichidator, în timp ce contestatarul este ținut la ușă.

Admisibilitatea sesizării este, în mod strategic, apărută tocmai prin criteriul pe care Curtea îl cere constant: **incidența și aplicabilitatea normei în litigiul principal**. Aici norma nu este una abstractă și îndepărtată, ci este chiar „poarta” de acces la contestație—adică la instanță—într-o procedură pendinte.

Mai mult, Curtea a reținut în mod repetat că examinarea excepției este legată de faptul că norma invocată urmează a fi aplicată în cauza principală; în lipsa acestei legături, sesizarea e respinsă ca inadmisibilă. În speță, legătura este directă: instanța trebuie să decidă dacă „creditorul potențial” are calitate pentru a contesta creanțe din tabel. Exact această decizie de calitate procesuală este imposibil de luat coerent, cât timp legea tace, iar tăcerea produce efecte restrictive asupra art. 20 și 26 din Constituție.

Anticipând contraargumentele, se va spune, previzibil, că limitarea dreptului de contestație la „creditori” (în sens restrâns) ar preveni abuzul: orice persoană respinsă ar putea bloca procedura contestând în lanț creanțele altora.

Răspunsul este dublu și tăios: primul, procedura are deja filtre - termene, sarcina probei, sancțiuni pentru exercitarea rea-credință, cheltuieli; legea însăși tratează contestațiile tardive ca inadmisibile. Al doilea, în insolabilitate, **pericolul major nu este contestația, ci validarea inertă** a creanțelor, care poate „îngropa” masa debitoare sub creanțe discutabile. A interzice contestatorului accesul la contestație nu este „ordine”, ci **imunitate** pentru creanțele deja acceptate de administrator/lichidator.

Se va mai invoca ideea că „creditorul potențial” își poate apăra interesul contestând doar neadmiterea propriei creanțe. Din nou, răspunsul este simplu: această apărare este incompletă, pentru că drepturile și șansele sale depind nu doar de recunoașterea propriei creanțe, ci și de corectitudinea masei credale concurente (ranguri, preferințe, cuantumuri), care îi afectează direct distribuția și poziția în procedură. A-l obliga să lupte cu ochii legați - doar pe propria creanță - în timp ce tabelul altora se consolidează, este contrariul „satisfacției efective” garantate de art. 20 și al dreptului de a reacționa prin mijloace legitime din art. 26.

În fine, se va încerca o „salvare” prin interpretare: că termenul „creditor” din art. 144 alin. (1) ar include implicit și creditorul cu creanță declarată, chiar dacă respinsă. Problema este că o asemenea interpretare nu este garantată, iar legea - într-un stat de drept - nu poate lăsa drepturile fundamentale la discreția hazardului interpretativ. Dacă legiuitorul a ales să folosească un termen susceptibil de două sensuri care produc consecințe opuse asupra accesului la justiție și apărării, atunci omisiunea de a clarifica devine ea însăși o problemă de constituționalitate sub art. 1 alin. (3).

Prin urmare, solicitarea către Curtea Constituțională este coerentă și necesară: verificarea constituționalității art. 144 alin. (1) din Legea insolabilității **în partea omisiunii legislative** de a reglementa expres dacă persoana care a înaintat o creanță, dar a cărei creanță nu a fost admisă și nu a fost inclusă în tabel, are calitate procesuală să conteste creanțele altor creditorii înscrși în tabel.

Iar remediul constituțional, în logica protecției efective a drepturilor, este fie constatarea neconstituționalității omisiunii în măsura în care produce o restrângere nejustificată a art. 20 și 26, fie impunerea unei interpretări conforme Constituției: noțiunea de „creditor” din art. 144 alin. (1) include, cel puțin, creditorul care a declarat creanța în termen și se află într-o procedură pendinte de contestare a neadmiterii, întrucât are un interes legitim, direct și actual în curățarea masei credale. În caz contrar, dreptul la contestație devine privilegiu, nu garanție, iar insolabilitatea încetează să fie procedură colectivă echitabilă și se transformă într-un mecanism de excludere procedurală - exact ceea ce art. 1 alin. (3), 20 și 26 interzic.

F. Argumentarea pretensei încălcări a unui sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

În speță, nu discutăm un detaliu de tehnică procedurală, ci un defect structural de reglementare care, prin efect, mută centrul de greutate al procedurii de insolabilitate din zona controlului judiciar efectiv în zona arbitrarului administrativ. Art. 144 alin. (1) din Legea insolabilității, prin formularea „debitorul și creditorii”, instituie o poartă de acces la contestație, însă legiuitorul a refuzat să indice regula esențială: dacă persoana care a declarat creanța în termen, dar a fost respinsă și neînscrisă în tabel de administrator/lichidator (creditorul „potențial”), are sau nu calitate procesuală să conteste creanțele altor creditori admise (integral sau parțial) și înscrise în tabel. Această omisiune nu este neutră. În insolabilitate, tăcerea legii nu înseamnă libertate, ci înseamnă putere discreționară pentru cel care decide prima dată asupra creanțelor (administratorul/lichidatorul) și avantaj sistemic pentru cei deja validați. Prin urmare, omisiunea devine, prin efectele ei, o ingerință în drepturi constituționale, iar testul constituțional trebuie aplicat nu doar asupra textului, ci asupra rezultatului juridic inevitabil pe care îl produce.

Nucleul sesizării este acesta: Curtea a reiterat în jurisprudență (DCC nr. 69/2018) că simpla existență a creanței și depunerea cererii nu generează calitatea procesuală de creditor; drepturile decurgând din această calitate apar după validare. Această teză, corectă în abstract, devine însă incompatibilă cu Constituția dacă este transformată într-un instrument de excludere procedurală într-o procedură care avansează fără pauză și produce efecte ireversibile. A lua această teză și a o aplica mecanic pentru a spune „nu ai calitate să contesti creanțele altora până nu devii creditor validat” înseamnă a crea un interval juridic toxic în care participantul este afectat de procedură, dar nu poate reacționa asupra mecanismelor care îl prejudiciază. Insolabilitatea nu este un litigiu bilateral, ci un concurs. În concurs, dreptul fiecăruia depinde de totalul masei credale, de ranguri, de preferințe, de vot și de distribuiri. De aceea, a limita accesul la contestarea masei credale doar la cei deja „înăuntru” (creditori validați) poate părea ordine, dar în realitate este o metodă de capturare: cei admiși își consolidează poziția, iar contestatarul este ținut la ușă exact până când procedura îl face irelevant.

Pe acest fundal, încălcarea art. 1 alin. (3) din Constituție se produce prin demolarea securității juridice și a previzibilității: norma nu oferă un criteriu controlabil și uniform pentru determinarea calității procesuale a creditorului „potențial”. Într-un stat de drept, „prevăzut de lege” înseamnă claritate și previzibilitate, nu doar existența unui text.

Or, aici legea nu spune dacă „creditor” în art. 144 alin. (1) include creditorul care a declarat creanța în termen și a fost respins, dar contestă neadmiterea. Rezultatul inevitabil este divergența: unii practicieni/instanțe îl exclud, alții îl admit, iar dreptul de acces la contestație devine aleator. Aleatoriul nu este o imperfecțiune tolerabilă, ci o încălcare în sine a exigențelor statului de drept: când regulile de intrare în proces nu sunt clare, procesul nu mai este o garanție, ci devine un filtru arbitrar.

Încălcarea art. 20 din Constituție derivă din faptul că această omisiune operează ca o restrângere de facto a accesului la justiție. Nu e nevoie de o interdicție expresă ca să existe îngrădire; este suficient ca norma să fie construită astfel încât autoritatea să poată respinge accesul la un remediu judiciar pe baza unei ambiguități. În insolabilitate, contestația creanțelor altor creditori este remediul central de curățare a tabelului. Dacă persoana respinsă este împiedicată să îl folosească, atunci controlul judiciar efectiv asupra masei credale este redus exact acolo unde riscurile sunt maxime: în etapa de formare și consolidare a tabelului. Un acces „teoretic” la instanță (doar pentru propria creanță) nu compensează lipsa accesului efectiv la contestarea creanțelor concurente, pentru că prejudiciul nu vine dintr-o singură sursă, ci din două surse convergente: respingerea propriei creanțe și umflarea/denaturarea masei credale a altora.

Încălcarea art. 26 din Constituție este chiar mai dură: dreptul la apărare nu se reduce la a vorbi în sala de judecată, ci presupune acces la instrumentele procesuale care fac apărarea reală. A-l obliga pe creditorul „potențial” să se aplece doar pe frontul propriei creanțe, în timp ce tabelul altora se fixează și produce efecte, înseamnă a-i impune

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

o apărare amputată. Într-o procedură concurențială, apărarea efectivă înseamnă posibilitatea de a contrazice și elementele care îți determină șansele: cuantumul total al creanțelor admise, rangurile, preferințele, votul, distribuiri. Dacă nu ai voie să ataci aceste elemente, nu ai o apărare completă, ai o simulare de apărare.

Aplicând testul de proporționalitate în 5 trepte, defectul devine incontestabil. (1) Ingerința nu este „prevăzută de lege” în sens constituțional, deoarece norma este neclară, iar efectul său depinde de interpretări divergente; previzibilitatea lipsește exact acolo unde trebuie să fie maximă. (2) Chiar dacă statul invocă scopuri legitime — celeritate, eficiență, prevenirea abuzului — acestea nu pot justifica un regim de excludere fără criterii. (3) Legătura rațională între excluderea creditorului „potențial” și eficiență este cel mult aparentă: reducerea contestațiilor nu înseamnă corectitudine; dimpotrivă, poate însemna validarea mai facilă a creanțelor discutabile, ceea ce mută conflictul în litigii ulterioare și produce costuri mai mari. (4) Există alternative evidente, la fel de eficiente și mai puțin intruzive: recunoașterea expresă a calității procesuale limitate pentru creditorul care a declarat creanța în termen și contestă neadmiterea; condiționarea contestării creanțelor altora de demonstrarea unui interes direct și actual; sancțiuni efective pentru contestații abuzive; gestionare procedurală a contestațiilor, fără suprimarea dreptului. (5) Ingerința este disproporționată, pentru că sacrifică drepturi fundamentale pentru un beneficiu administrativ ipotetic, în timp ce produce efecte ireversibile asupra tabelului, votului și distribuțiilor.

Aici intervine analiza sistemică: omisiunea legislativă din art. 144 alin. (1) creează un triunghi de capturare procedurală.

Primul vârf este administratorul/lichidatorul, care face filtrul inițial de admitere și înscriere.

Al doilea vârf este creditorul deja admis, care dobândește imediat vot și control asupra direcției procedurii.

Al treilea vârf este instanța, care ajunge să fie sesizată în condiții asimetrice, pentru că accesul contestatarului la instrumentul de corecție a masei credale poate fi blocat sub pretextul lipsei calității.

În acest triunghi, creditorul „potențial” este „participant fără instrumente”: nu are vot, nu poate corecta votul altora, nu poate corecta tabelul altora, iar între timp procedura produce distribuiri și consolidări.

Aceasta nu este o simplă lacună; este un design instituțional care favorizează consolidarea creanțelor deja admise și penalizează contestarea lor. În termeni de stat de drept, este exact inversul a ceea ce trebuie să facă o procedură colectivă: în loc să maximizeze contradictorialitatea pentru a curăța masa credală, o minimizează prin excludere.

Impactul concret în procedură este, în mod practic, devastator.

La nivelul tabelului, fiecare creanță admisă modifică raportul de concurs; dacă tabelul este „umflat” sau distorsionat, contestatarul pierde șanse patrimoniale chiar înainte de a fi recunoscut.

La nivelul votului, creanțele admise pot domina adunarea creditorilor și pot dicta decizii structurale (politica de valorificare, aprobarea rapoartelor, tranzacții, cheltuieli), decizii care pot deveni ireversibile sau greu reversibile.

La nivelul distribuțiilor, resursele se consumă; dacă între timp s-au plătit creanțe preferențiale sau cuantumuri exagerate, creditorul „potențial” poate câștiga ulterior propria contestație, dar într-o procedură deja golită. Asta înseamnă că dreptul său este recunoscut tardiv, iar satisfacția efectivă devine o ficțiune.

Contraargumentele previzibile trebuie neutralizate fără menajamente.

Primul: „dacă permitem creditorului potențial să conteste, blochează procedura prin contestații în lanț”. Răspuns: abuzul se combate prin filtre și sancțiuni, nu prin amputarea dreptului. În plus, categoria vizată nu este nelimitată: nu e „oricine”, ci persoana care a declarat creanța în termen și se află într-un litigiu pendent privind neadmiterea. Aceasta este o categorie identificabilă, verificabilă, cu interes direct.

Al doilea: „doar creditorii validați trebuie să aibă drepturi, altfel se subminează ordinea procedurii”. Răspuns: ordinea nu se menține prin excluderea celui afectat, ci prin control judiciar efectiv al tabelului. Dacă doar cei validați pot contesta, cei validați capătă un avantaj structural de conservare a propriilor poziții și de blocare a concurenților — exact rețeta capturării.

Al treilea: „creditorul respins se poate apăra contestând doar neadmiterea propriei creanțe”. Răspuns: insuficient și formal, pentru că prejudiciul în concurs este relativ la masa credală totală; fără posibilitatea de a contesta creanțele concurente, apărarea sa este incompletă, iar accesul la justiție devine pur teoretic.

În mod strategic, punctul de forță este acesta: Curtea nu este chemată să „rescrie” procedura de insolabilitate, ci să constate că omisiunea legislativă produce o restrângere nejustificată a accesului efectiv la justiție și a dreptului la apărare, prin lipsa securității juridice și prin asimetrie procedurală. Remediul constituțional, compatibil cu principiul separației puterilor, poate fi formulat în două moduri: fie constatarea neconstituționalității omisiunii în măsura în care exclude creditorul „potențial” de la exercitarea contestației împotriva creanțelor altora, fie impunerea unei interpretări conforme Constituției, în sensul că noțiunea de „creditor” din art. 144 alin. (1) include, cel puțin, persoana care a declarat creanța în termen și contestă neadmiterea acesteia, având un interes legitim, direct și actual în corectitudinea masei credale, a votului și a distribuțiilor.

În lipsa acestui remediu, efectul sistemic rămâne înacceptabil: procedura de insolabilitate devine vulnerabilă la consolidări arbitrare, iar drepturile constituționale sunt transformate în promisiuni goale. Statul de drept nu poate funcționa cu „uși” fără reguli și cu remedii judiciare care vin după ce prejudiciul a devenit ireversibil. Obiectivul constituțional nu este confortul administrativ al procedurii, ci garanția că procedura colectivă rămâne contradictorie, controlabilă și echitabilă. Aici, exact această garanție este pusă în discuție.

G. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

Nu sunt.

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Subsemnatul, Savvelii RUSSU, declar pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice.

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎNCHEIERE

05 martie 2026

mun. Edineț

Judecătoria Edineț, sediul Central

În componența:

Președintele ședinței, judecător

Grefier

Natalia Bobu

Cristina Albu

examinând în ședința de judecată publică cererea creditorului Russu Savvelii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 144 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012 depusă în cadrul examinării contestației creditorului Russu Victoria împotriva includerii creanței Russu Savvelii în tabelul definitiv al creanțelor debitorului SRL „Girosol-Agro”

a constatat:

La 10 septembrie 2025 creditorul Russu Victoria s-a adresat în instanța de judecată cu o contestație în condițiile art. 144 a Legii insolvenței împotriva includerii creanței lui Russu Savvelii în tabelul definitiv al creanțelor creditorilor împotriva patrimoniului SRL „Girosol-Agro”.

La data de 05 martie 2026 în adresa instanței a parvenit cererea creditorului Russu Savvelii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, prin care a solicitat în temeiul art. 12¹ CPC al RM, ridicarea în procedura de insolvență în privința SRL „Girosol-Agro” a excepției de neconstituționalitate în vederea exercitării controlului constituționalității a prevederilor art. 144 alin. (1) din Legea insolvenței, conform căruia debitorul și creditorii pot să formuleze contestații cu privire la creanțele și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral sau parțial de administratorul insolvenței/lichidator în tabelul definitiv. A solicitat admiterea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în vederea exercitării controlului constituționalității prevederilor invocate supra cu remiterea în adresa Curții Constituționale a actelor relevante examinării sesizării ridicate de SRL „Rusagro-Prim”.

În ședința de judecată creditorul Russu Savvelii nu s-a prezentat, dar prin cerere a solicitat examinarea în lipsă a cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a contestației împotriva tabelului de creanță depus de subsemnat.

În ședința de judecată reprezentantul administratorului insolvenței, avocatul Vasile Lungu a solicitat acordarea unui termen pentru a se putea expune asupra cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate depuse de reprezentatul creditorului SRL „Rusagro-Prim”, cerere care a fost respinsă de către instanța de judecată.

Audiind opinia participanților la proces, studiind cererea înaintată de creditorul Russu Savvelii, în raport cu contestația depusă și înscrisurile anexate la aceasta, în coroborare cu normele juridice în vigoare, aplicabile speței, instanța de judecată consideră

necesar de a admite cererea creditorului Russu Savvelii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) Cod de Procedură Civilă „În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.”

Potrivit alin. (2) al aceluiași articol, „La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate”. Alin. (3) – „Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile”. Alin. (4) „Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei”. Alin. (5) – „Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii”.

Examinînd cererea creditorului Russu Savvelii prin prisma circumstanțelor cauzei, instanța reține că excepția de neconstituționalitate vizează textul integral al art. 144 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149/2012 „(1) Debitorul și creditorii pot să formuleze contestații cu privire la creanțele și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral sau parțial de administratorul insolvenței/lichidator în tabelul definitiv”. Autorul sesizării solicită Curții Constituționale să constate neconstituționalitatea acestei norme sub aspectul omisiunii legislative, invocînd faptul că textul nu reglementează explicit tipologia creditorilor care au dreptul de a contesta creanțele și drepturile de preferință, indiferent dacă acestea au fost admise sau respinse de către administratorul insolvenței/lichidator în tabelul definitiv.

În acest context, instanța menționează că, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a legilor ține de competența Curții Constituționale.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate ridicat spre examinare, cu certitudine, intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția al Republicii Moldova

Totodată, se reține că, excepția de neconstituționalitate, în speță, este ridicată de reprezentantul uneia din părțile participante la proces, iar prevederile contestate, urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecării.

Prin urmare, reieșind din cele constatate supra, instanța de judecată conchide cert că, toate cerințele impuse de lege la art. 12¹ alin. (2) al Codului de Procedură Civilă, sunt întrunite cumulativ, ceea ce permite admiterea cererii înaintate de creditorul Russu Savvelii, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în speța dată și sesizarea Curții Constituționale.

În conformitate cu art. art. 12¹, 269-270, Cd de Procedură Civilă, instanța de judecată,

Dispune:

Se admite cererea reprezentantului creditorului Russu Savvelii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 144 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012 „(1) Debitorul și creditorii pot să formuleze contestații cu privire la creanțele și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral sau parțial de administratorul insolvenței/lichidator în tabelul definitiv”.

Se remite Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate al art. 144 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012 „(1) Debitorul și creditorii pot să formuleze contestații cu privire la creanțele și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral sau parțial de administratorul insolvenței/lichidator în tabelul definitiv”, și copia prezentei încheieri, pentru a fi examinată conform competenței.

Se amână pledoariile pe marginea cauzei civile date, până la pronunțarea Curții Constituționale.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

**Președintele ședinței,
judecător**

Natalia Bobu